

Realizmusok

A Helikon *Realizmusok*-számában arra teszünk kísérletet, hogy bemutassuk, hogyan *használgják* manapság a realizmus fogalmát. Elsősorban tehát a használatra, vagyis az értelmezésekre helyezzük a hangsúlyt, mivel egységes definícióról nem beszélhetünk: a realizmus fogalma korról korra változik. De a realizmus minden értelmezésének kulcskérdése a valósághoz való viszony, a valóság megismerhetősége és leírhatósága, a nyelv metaforicitása vagy metonimikussága, a mimézis, a referencialitás és a reprezentáció problémái.

Helyesebb tehát többes számban realizmusokról beszélni, hiszen az irodalom története során a realizmus számos változata alakult ki, sőt, ahogyan a jelenkort tárgyaló számban is látható, egymással párhuzamosan is több variációja létezik.

A lapszám arra a kortárs világ- és magyar irodalomban is tapasztalható jelenségre reagál, amelyet a „realizmus visszatéréseként” írhatunk le. Több tanulmány ennek elméleti-történeti hátterével foglalkozik. A bevezető tanulmány általános, átfogó képet nyújt a kortárs realizmusokról, Mary K. Holland írása egyfajta tipológiát vázol a kortárs realizmus-fogalmakról, Bagi Zsolt a kortárs kontinentális, Bárány Tibor pedig a kortárs analitikus realizmus-fogalmat vizsgálja. Kutasy Mercédesz tanulmánya arról ad beszámolót, hogyan alakult ki a „mágikus realizmus” címkéje a dél-amerikai irodalomban, és valójában milyen realizmus-koncepció áll mögötte. Jászay Tamás a kortárs realista színházról ír, Cséve Anna Móricz Zsigmond műveiben vizsgálja a realizmus fogalmát. A *Szemlében* Radnóti Sándor egy friss kezdeményezést mutat be a realizmus változatainak tisztázására, a *Landscapes of Realism: Rethinking Literary Realism in Comparative Perspectives* című kötetet Dirk Gött-sche, Rosa Mucignat és Robert Weninger szerkesztésében, továbbá a számban egy manifesztum is olvasható Valerija Pustovajától. Végül Elena Crașovan mágikus realizmusról szóló kötetét Makkai T. Csilla recenziálja.

A lapszámot DECZKI SAROLTA és KÁLI ANITA szerkesztette.

A SZERKESZTŐBIZOTTSÁG

REALISMS

The present issue of *Helikon*, *Realisms*, is an attempt to show how the concept of realism has been put to use in recent scholarship. The emphasis is on “use”, on the various possible interpretations of realism; indeed, since the concept lacks proper definition, its meaning is always dependent on the changing historical context. At the same time, there are certain key questions invariably addressed by the term “realism”: the nature of our relationship with reality, the possibility to know and/or to describe reality, the metaphorical or metonymical character of language, the problems of mimesis, referentiality, and representation. Hence, it is better to speak of realisms: innumerable variations of realisms have emerged in the course of history, but different versions of realisms can also co-exist in time. *Realisms* also responds to the recent “realist turn” in contemporary world literature and Hungarian literature alike, engaging with the theoretical-historical context of the phenomenon. The *Introduction* offers a general summary of contemporary realisms; then, Mary K. Holland’s paper outlines a typology of the different concepts of realism. Zsolt Bagi examines the term in a continental philosophical context, and Tibor Bárány approaches it from an analytic perspective. Mercédesz Kutasy describes the emergence of the term “magical realism” in South-American literary scholarship, Tamás Jászay writes about contemporary realist theatre, and Anna Cséve elaborates on the concept of realism in Zsigmond Móricz’s oeuvre. Eventually, Sándor Radnóti reviews *Landscapes of Realism: Rethinking Literary Realism in Comparative Perspectives* (eds. Dirk Göttsche, Rosa Mucignat, and Robert Weninger, 2021), while Csilla T. Mak-kai introduces Elena Crasovan recent monograph on magic realism.

The issue was edited by SAROLTA DECZKI and ANITA KÁLI.

THE EDITORIAL BOARD

ВИДЫ РЕАЛИЗМА

В настоящем выпуске журнала *Helikon* мы пытаемся показать, как понятие реализма используется сегодня. Поэтому акцент делается на его использовании, или интерпретации, поскольку единого определения данного понятия не существует: понятие реализма варьируется от эпохи к эпохе. Но ключевыми вопросами во всех интерпретациях реализма являются его отношение к реальности, познаваемость и описываемость реальности, метафоричность или метонимичность языка, проблемы мимесиса, референциальности и репрезентации.

Уместнее говорить о реализме во множественном числе, поскольку на протяжении всей истории литературы существовало множество разновидностей реализма и, как показывает настоящий выпуск, несколько разновидностей существуют параллельно.

В издании сделана попытка дать ответ на вопрос, что подразумевается под «возвращением реализма» в современной мировой и венгерской литературе. Несколько исследований посвящены теоретико-историческим предпосылкам этого явления. Во вступительной статье дается общий обзор современных видов реализма, в статье Мэри К. Холланд излагается типология концепций современного реализма, Жолт Баги рассматривает современный континентальный реализм, а Тибор Барань – современный аналитический реализм. В статье Мерседеса Куташи рассказывается о том, как в южноамериканской литературе появился ярлык «магический реализм» и какая концепция реализма за ним стоит. Тамаш Ясаи пишет о современном реалистическом театре, а Анна Чеве исследует концепцию реализма в работах Жигмонда Морица. В *Обзоре* Шандор Радноти представляет недавнюю инициативу по уточнению разновидностей реализма: *Landscapes of Realism: Rethinking Literary Realism in Comparative Perspectives*. В номере также опубликован манифест Валерии Пустовой. Наконец, книгу Елены Крашован о магическом реализме рецензирует Чилла Маккаи Т. Издание выпущено под редакцией Шаролты Децки и Аниты Кали.

РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ

